

ERIC JAGER

POSLEDNÍ SOUBOJ

SKUTEČNÝ PŘÍBĚH O ZLOČINU,
SKANDÁLU A RIVALSKÉM KLÁNÍ
VE STŘEDOVĚKÉ FRANCII

ERIC JAGER
POSLEDNÍ SOUBOJ

PRO PEG
sine qua non

Pravidla souboje vypracovaná
soudci byla předem jasně daná –
což ovšem neplatilo o samotném výsledku.

*MARTIN MONESTIER,
Duels: les combats singuliers*

Tento souboj byl poslední, jenž se konal
na základě nařízení Pařížského parlamentu.

*J. A. BUCHON, EDITOR
Chronicles JEANA FROISSARTA*

Skutečná pravda o tomto případě nebyla nikdy odhalena.

*JEAN LE COQ, PAŘÍŽSKÝ PRÁVNÍK,
KONEC 14. STOLETÍ*

OBSAH

POZNÁMKA AUTORA	15
PROLOG	17
1. ČÁST	
1. KAPITOLA: CARROUGES	23
2. KAPITOLA: SVÁR	43
3. KAPITOLA: BITVA A OBLÉHÁNÍ	63
4. KAPITOLA: ZLOČIN ZLOČINŮ	77
5. KAPITOLA: VÝZVA	103
6. KAPITOLA: VYŠETŘOVÁNÍ	135
2. ČÁST	
7. KAPITOLA: SOUD BOŽÍ	163
8. KAPITOLA: PŘÍSAHY A POSLEDNÍ SLOVA	177
9. KAPITOLA: SOUBOJ NA ŽIVOT A NA SMRT	199
10. KAPITOLA: KONVENT A KŘÍŽOVÁ VÝPRAVA	219
EPILOG	235
DODATEK: DOHRY SVÁRU	239
PODĚKOVÁNÍ	247
POZNÁMKY	253
POUŽITÉ ZDROJE	279
O AUTOROVĚ	294

Copyright © 2004 by Eric Jager
This translation published by arrangement with Crown, an imprint of
Random House, a division of Penguin Random House LLC

Translation © Jana Žlábková, 2022

Original English title: *THE LAST DUEL*
A True Story of Crime, Scandal, and Trial by Combat
Copyright © for Czech edition Pavel Dobrovský – BETA s.r.o., 2022
All rights reserved. (Všechna práva vyhrazena.)

ISBN 978-80-7593-402-4

POZNÁMKA AUTORA

Podnět k napsání této knihy přišel před deseti lety, když jsem pročítal středověké zápisky líčící legendární svár mezi Jeanem de Carrouges a Jacquesem Le Gris. Příběh mě doslova uchvátil, a tak jsem o tomto případě začal shromažďovat vše, co se dalo najít. Po čase jsem se vydal do Normandie a do Paříže, abych prozkoumal archivy s rukopisy a poznal místa, v nichž se před více než šesti stoletími odehrálo ono drama. Výsledkem je kniha popisující skutečný příběh založený na původních zdrojích nacházejících se v kronikách, právních záznamech a dalších uchovaných dokumentech. Všechny osoby, místa, data a další detaily – včetně toho, co lidé řekli a udělali, jejich často rozporuplných výpovědí u soudu, vydaných a obdržených finančních částek, a dokonce i počasí – jsou skutečné a potvrzené zdroji. Pokud se zdroje v něčem neshodovaly, popsal jsem události tak, jak se mohly s největší pravděpodobností opravdu stát. A pokud historické záznamy mlčí, využívám svou schopnost doplňovat prázdná místa a vždy pozorně naslouchám hlasům minulosti.

PROLOG

Jednoho chladného rána roku 1386, pár dní po Vánocích, se na volném prostranství před pařížským klášteřem shromáždily tisíce lidí, kteří chtěli sledovat, jak dva rytíři bojují na život a na smrt. Obdélníkový prostor, na kterém se měl konat souboj, byl obehnán vysokou dřevěnou ohradou, kolem níž stály stráže s kopími. Po jedné straně seděl pod barevnými baldachýny osmnáctiletý král Karel VI. se svými dvořany a jinak se všude kolem tísnily obrovské davy diváků.

Hned vedle těžkých vrat vedoucích do bitevního pole byla přímo naproti sobě umístěna dvě křesla připomínající trůny, na nichž seděli soupeři vyzbrojeni meči a dýkami. U obou vrat neklidně přešlapovali koně, které drželi sluhové, a kněží narychlo odklízeli oltář s krucifixem, na nějž oba protivníci složili své přísahy.

Na maršálovo znamení nasedli rytíři na své koně, uchopili kopí a vyrazili na kolbiště. V tu chvíli zabouchly stráže vrata a uvěznily oba muže uvnitř masivní ohrady, kde měli bojovat bez slitování a naděje na únik tak dlou-

ho, dokud jeden nezabije druhého, aby potvrdil svou výpověď a odhalil boží verdikt o jejich sváru.

Nadšený dav sledoval nejen dva rozlícené bojovníky a mladého krále obklopeného vyšňořenými dvořany, ale i krásnou mladou ženu, která seděla sama vysoko nad prostranstvím v křesle zahaleném černou látkou oděna od hlavy po paty do smutečního šatu. Kolem ní stály strážě.

Cítila, jak se na ni upírají zraky davu, připravovala se na nadcházející muka a hleděla přímo před sebe na rovné hladké pole, na němž bude brzy krví napsán její osud.

Pokud její šampion vyhraje soudní souboj a zabije svého protivníka, odejde volná. V opačném případě zaplatí životem za to, že falešně přísahala.

Toho dne se konaly oslavy světce a mučedníka Tomáše Becketa a dav byl svátečně naladěn a žena věděla, že mnozí dychtivě touží vidět nejen jednoho muže zabitého v souboji, ale i ženu odsouzenou na smrt.

Když pařížské zvony odbily celou hodinu, vkráčel maršál na prostranství a zvednutím ruky si vyžádal ticho. Soudní souboj mohl začít.

1. ČÁST

1. KAPITOLA

CARROUGES

V e čtrnáctém století trvala rytířům a poutníkům cesta z Paříže či Říma do Svaté země několik měsíců a mniši a obchodníci cestovali napříč Evropou po hedvábné stezce až do Číny celý rok a často i déle. Evropané tehdy ještě nekolonizovali Asii a Afriku a neobjevili Ameriku. A samotnou Evropu si téměř podmanili muslimští jezdci, kteří vyrazili v sedmém století jako divoká bouře z Arábie, pluli z Afriky, aby dobyli Sicílii a Španělsko, pronikli až na sever Francie, do tak dalekých míst, jako je Tours, zkrížili meče s křesťany, ale nakonec byl jejich postup zastaven a museli se vrátit zpátky. Od čtrnáctého století čelil křesťanský svět muslimské hrozbě víc než před šesti stoletími a opakovaně podnikal proti bezvěrcům křížové výpravy.

Pokud se křesťané právě nespojili proti společnému nepříteli, bojovali mezi sebou. Evropští králové a královny tvořící nesmírně rozsáhlou rodinu bratrů a sester a sňatky navzájem propojených bratřanců a sestřenic se hašteřili a neustále mezi sebou bojovali o trůny a území.

Časté války znesvářených evropských monarchů měnily města a zemědělskou půdu v doutnající trosky, zabíjely lidi, přinášely hladomor a zanechávaly za sebou obrovské dluhy, které vládcí spláceli tak, že zvyšovali daně, znehodnocovali měnu nebo se prostě zmocnili bohatství nej-
snazších obětí, například Židů.

Francouzské království ležící v centru Evropy byla velmi rozlehlá říše a přejít ji od severu na jih trvalo dvacet dva dny a od východu na západ šestnáct dní. Francie, výheň feudalismu, odolávala vnějšímu náporu téměř deset století. V pátém století se zrodila z ruin římské Galie, v devátém století z ní Karel Veliký učinil pevnost proti islámskému Španělsku a na počátku čtrnáctého století byla nejbohatší a nejmocnější zemí v Evropě. Ale během několika desetiletí se přízeň štěstěny obrátila proti Francii a národ začal zoufale bojovat o přežití.

V roce 1339 přepluli Angličané Kanál a vtrhli do Francie, čímž začal dlouhý zkázonosný konflikt později známý jako stoletá válka. Když anglická vojska v roce 1346 zlomila u Kresčaku květ francouzského jezdeckva, dobyla a obsadila Calais. Přibližně o deset let později došlo v Poitiers k dalšímu krvavému masakru francouzských rytířů, po němž Angličané zajali krále Jana, odvezli ho do Londýna a poté propustili svého královského vězně výměnou za rozsáhlá francouzská území, za mnoho rukojmí vznešeného původu a za slib, že Francie zaplatí obrovské výkupné ve výši tří milionů zlatých écu.

Francie byla ohromena ztrátou svého krále a částkou, kterou musela zaplatit za jeho návrat, což mělo za následek vypuknutí občanské války. Vzdorní šlechtici zra-

dili krále Jana a připojili se k anglickým dobyvatelům, rolníci popuzeni dalším zvýšením daní zabíjeli své pány a přelétaví obyvatelé Paříže se rozdělili na nepřátelské frakce a vraždili se navzájem na ulicích. K utrpení lidu se přidala dlouhodobá sucha mající za následek špatnou sklizeň. A morová rána, která v letech 1348–1349 zasáhla třetinu Evropy, za sebou zanechávala na polích nepohřbená těla a v ulicích měst hromady mrtvol a pokaždé, když se přibližně po deseti letech navrátila, přišla s ní další děsivá sklizeň.

Zemí se plížila smrt zpodobňovaná tehdejšími umělci jako kostlivec v rubáši nesoucí velkou kosu a černé varovné vlajky na zvonících vesnic zasažených morem jako by říkaly, že Francii opustil i sám Bůh. Když v roce 1378 otřáslo Evropou velké schizma, jež rozdělilo křesťanský svět na dva soupeřící tábory, které vedli v Římě a v Avignonu dva rivalští papežové, požehnal římský papež kruté žoldácké válce Anglie proti Francii a angličtí duchovní mluvili ve svých kázáních o nové „křížové výpravě“ a prodávali odpustky financující vraždění francouzských „kacířů“.

Za dobyvačnými anglickými vojsky se trousili z celé Evropy zločinci a psanci. Tlupy krutých neurvalých chlapů zvaných *routiers* nebo „metla boží“ se potulovaly zemí, drancovaly města a vesnice a vynucovaly si od vyděšených obyvatel tribut. Uprostřed násilí a anarchie propadla Francie šílenství v podobě výstavby různých opevnění. Vystrašení vesničané stavěli hliněné zdi a kopali obranné strouhy. Zoufalí farmáři obehňovali své domy a stodoly kamennými valy s věžemi a hloubili vodní příkopy. Města

a kláštery se rozrůstaly a zpevňovaly své zdi, stejně jako kostely, které po čase vypadaly spíše jako hrady.

Krvežíznivost války a křižácký duch zažehnutý velkým schizmatem vedly k mnohým krutostem a zvěrstvům. Ušetřeny nebyly ani ženské kláštery. V červenci 1380 podnikla anglická vojska brutální nájezd na Bretaň, během něhož vojáci „vzali útokem klášter, znásilnili a mučili jeptišky a několik nešťastnic vzali s sebou, aby je pak obšťastňovali“.

Na podzim roku 1380 zemřel král Karel V., jenž předal říši svému jedenáctiletému synovi Karlovi VI. Francie v té době zabírala dvě třetiny dnešního území a její obyvatelstvo bylo sjednoceno méně než malá políčka roztroušená po krajině. Velké části země spravovali čtyři závistiví strýcové mladého krále, kteří byli do jeho plnoletosti stanoveni za správce, a ostatní oblasti zabrala nepřátelská vojska. Burgundsko patřilo Filipovi Smělému, nejmocnějšímu strýci krále a zakladateli dynastie, jež se brzy stala rivalem samotné Francie. Anjou spravoval další králův strýc, vévoda Ludvík. Provence byla samostatnou zemí a ještě nebyla součástí Francie, a části Guyenne měli v držení Angličané. Bretaň byla téměř nezávislé vévodství, zatímco Normandii zaplavili Angličané, kteří odtud podnikali vojenské výpravy do ostatních částí Francie, a mnoho proradných Normanů se dalo naverbovat a přemluvit, aby přešli na stranu Anglie. Strategický přístav Calais, jenž byl dlouho anglickou baštou hemžící se muži a zbraněmi, čněl jako dýka v srdci národa, Paříže.

Mladičský král obklopený rivaly a nepřáteli teoreticky vládl přibližně deseti milionům lidí. Jeho poddaní se dělili na tři základní *estates* neboli sociální třídy – na bojovníky, kněží a pracujících, jinak řečeno „na ty, kteří bojují, ty, kteří se modlí, a ty, kteří pracují“. Převážnou část tvořili pracující, z nichž někteří žili ve městech a obchodovali, ale většinou šlo o venkovské rolníky (*villein*) hospodařící na velkostatkách místních pánů (*seigneur*). Výměnou za ochranu v době války a za malý pruh půdy, který mohli využívat, orali a sklízeli na polích svého pána, štípali dříví do jeho krbu a odevzdávali mu převážnou část výnosů z pěstování plodin a chovu dobytka. Od narození byli připoutáni k půdě, mluvili místním dialektem, žili podle zvyků dané provincie a neměli téměř žádné ponětí o národní identitě.

Stejně jako oni sloužili svému pánovi, sloužil jejich pán svému pánovi. Na nižší příčce společenského žebříčku se nacházel například rytíř vlastníci jedno či dvě léna a nad ním byl hrabě nebo vévoda mající mnoho lén, půdy, kterou vyměňoval za služby. Vazal, což byl každý, kdo sloužil někomu jinému, byl se svým pánem spojen lenní povinností a slibem věrnosti. Vazal klečel na kolennou se sepjatýma rukama, které svíral jeho pán, a říkal: „Pane, stávám se tvým mužem.“ Poté vstal, dostal polibek na ústa a přísahal, že bude sloužit svému pánovi až do konce života. Tyto rituály upevňovaly vzájemná pouta a držely společnost pohromadě.

Životní pouto mezi pánem a vazalem bylo založeno hlavně na půdě. Feudální zákon zněl zcela jednoznačně: „Pán nemůže být bez půdy a půda nemůže být bez pána.“

Půda přinášela životně důležité plodiny a zároveň představovala lukrativní rentu, v mincích nebo v jiné formě. K tomu se připojovaly poplatky od rytířů v brnění a od vojáků. Půda tak byla pro feudální šlechtu hlavním zdrojem bohatství, moci a prestiže – a nejtrvalejší věcí, kterou mohl člověk předávat dědicům spolu se jménem svého rodu. Půda byla cenná a žádaná, a proto se stávala i příčinou mnoha svárů a nepřátelství na život a na smrt.

Nikde jinde se nebojovalo o půdu tak urputně jako v Normandii, jež se stala krvavou křižovatkou už ve starověku. Střetávali se tam Keltové s Římany, Římané s Franky a Frankové s Vikingy. A během stoleté války se na jejím území střetli Francouzi a Angličané. Vikingové, neboli lidé ze severu zvaní Normané, se zde po čase usadili, zmocnili se půdy a manželek Franků a stali se z nich francouzsky mluvící Normané. Vévodové z Normandie, jejichž rodová linie se datuje od roku 911, byli vazaly francouzských králů.

V roce 1066 překročil Vilém Normandský s vojskem svých rytířů kanál La Manche, bojoval s králem Haroldem, kterého porazil v bitvě u Hastings, a vstoupil do dějin jako Vilém Dobyvatel. Vévoda Normandský tím získal anglický trůn a stal se rivalem francouzského krále. Normandie s prosperujícími městy a bohatými kláštery následně zůstala na jedno a půl století v držení anglické koruny.

Na samém počátku třináctého století získal francouzský král během válečného tažení většinu Normandie

zpátky. Nicméně angličtí králové měli normandskou krev a pořád snili o této zemi. A mnohé významné normandské rody, jejichž předci nebyli Francouzi, hleděly plny optimismu směrem k Anglii, a zároveň bedlivě sledovaly, jak se mění vítr.

Když vypukla stoletá válka a anglická vojska začala dobývat Normandii, zradili mnozí normandští šlechtici francouzského krále a spojili se s Angličany.

Mezi věrné Normandy, kteří v roce 1380 přísahali věrnost mladému králi Karlovi, patřili i příslušníci starého šlechtického rodu Carrouges. Jean de Carrouges III., kterému bylo tehdy přes šedesát, dosáhl plnoletosti na začátku stoleté války a bojoval v mnoha taženích proti Angličanům. Tento rytíř byl vazalem hraběte z Perche, jenž ho jmenoval vojenským kapitánem významného a velmi žádaného hradu v Bellême. Zároveň byl vikontem z Bellême a místním úředníkem krále, což byla funkce odpovídající správci hrabství nebo dnešnímu šerifovi. V roce 1364 pomáhal shromáždit peníze na výkupné za krále Jana. Tento respektovaný rytíř se oženil s Nicole de Buchard, urozenou paní, s níž měl nejméně tři děti. Starobylé sídlo rodiny se nacházelo v opevněném městě Carrouges ležícím na kopci asi dvacet pět kilometrů severně od Alençonu.

Pověst říká, že linie rodu Carrouges se zrodila z krve a z násilí. Dochoval se příběh vyprávějící o jednom z předků, hraběti Ralfovi, jenž se zamiloval do čarodějky a míval s ní schůzky nedaleko pramene na lesní mýtině tak

dlouho, až oba milence jedné noci překvapila jeho žárlivá manželka s dýkou. Příštího dne našli hraběte s proříznutým hrdlem. Hraběnka byla mimo podezření, přestože měla na tváři podivné rudé znamínko. Zanedlouho poté porodila syna jménem Karle, kterému se v sedmi letech objevilo na obličeji stejné znamínko, díky němuž si vysloužil jméno Karle le Rouge. Po sedm generací měly všechny děti z rodiny stejné červené znamínko, ale pak už zjevně zlost čarodějky pominula. Ze jména Carle le Rouge se nakonec stalo Carrouges, tedy alespoň tak praví příběh. Červená barva se objevuje i na erbů rodů. Je to červené pole poseté stříbrnými liliemi.

Násilnická minulost této rodiny nemusí být až tak moc pravdou, nicméně skutečností je, že z krve rodů Carrouges vzešla linie urputných válečníků. Jeden z nich, sir Robert de Villers, bojoval na počátku třináctého století ve vojsku krále Filipa II., aby Francie získala zpět Normandii. V roce 1287 sehrál jeho potomek Richard de Carrouges v soudním souboji roli sekundanta jednoho z účastníků a přísahal, že kdyby se nedostavil, bude bojovat místo něj.

Jean IV., nejstarší syn Jeana III., byl rozený válečník. Jeho bojovná tvář kdysi hleděla ze zdi opatství Saint-Étienne v Caenu, kde byl zobrazený, jak stojí v plné zbroji vedle svého koně a v rukou svírá meč a kopí. Nicméně jeho podoba už dávno upadla v zapomnění a s ní zmizely i pevné odhodlané rysy divokých bojovných Normanů. Mladší Jean byl vychován v sedle a zjevně se mu nedostalo téměř žádného vzdělání, protože na dochovaných dokumentech je pouze jeho pečeť, nikoli podpis. V roce

1380 získal pozici venkovského šlechtice.* Tento pojem sice často vyvolává představu „galantního mladíka“, ale Jean byl tehdy čtyřicetiletý bitvami ošlehaný veterán, jeden ze „zralých mužů drsného ražení – rytíř ve všech ohledech, kromě jména“. Zjevně to byl tvrdý, ambiciózní a nemilosrdný muž, a když mu někdo překazil plány, vybuchl hněvem a choval v sobě zášť ještě mnoho let.

Od roku 1380 velel vlastnímu vojsku venkovských šlechticů čítajícímu čtyři až devět mužů při vojenském tažení, jehož cílem bylo zbavit Normandii Angličanů. Během války se snažil vylepšit obrázek svého rodu a obohacit se tím, že loupil a zajímal vězně kvůli výkupnému, což byl ve čtrnáctém století značně lukrativní byznys. Zároveň usiloval o rytířský titul, který by mu za vojenské tažení přinesl dvojnásob peněz. Půda vynášela rodu Carrouges ročně v rentách přibližně 400 až 500 liver a v době vojenského tažení dostával rytíř denně jednu livru, ale venkovský šlechtic pouze polovinu.

Když bylo Jeanovi dvacet jedna let, převzal část svého dědictví, včetně půdy vynášející pachtovné. Po otcově smrti zdědil zbytek, kromě několika drobností, které získali jeho dva sourozenci, mladší bratr Robert a sestra Jeanne. Robert, tak jako mnoho druhorozených synů šlechticů, měl naději jen na malé dědictví, a tak se stal knězem. Jeanne se provdala za rytíře a věnem dostala část otcovy půdy. Její matka Nicole vlastnila několik pozemků a po smrti manžela si je udržela a přinášely jí peníze. Nicméně

* Šlechta se dělila na tři hlavní skupiny – baron (*pair*), rytíř (*chevalier*) a venkovský šlechtic (*escuier*). Hrabata z Perche patřila do první skupiny, Jean III. do druhé a jeho syn Jean IV. do třetí.

zbytek získal Jean, jenž zajistil pokračování rodové linie Carrouges a předal půdu svému dědicovi.

Hlavní částí dědictví byl hrad s pozemky v Carrouges. Město stojící na kopci shlíželo na široké lány úrodné půdy táhnoucí se na sever k obci Argentan. Hrad postavil v roce 1032 Robert I., vévoda normanský a otec Viléma Dobyvatele, a byl několikrát obléhán. Nacházel se na významné křižovatce a ležel na poutní cestě k Mont-Saint-Michel, takže pro rod Carrouges představoval i výnosné centrum během pořádání každoročních regionálních trhů.

V roce 1380 opustil rod Carrouges městský hrad, který přepadli a zničili Angličané, a jeho sídlem se stala nedaleká pevnost. Ta byla postavena někdy po roce 1367, kdy král Karel V. přikázal posílit Normandii proti Angličanům, což je další důkaz oddanosti rodu vůči královské koruně. Dodnes se na elegantním Château de Carrouges hrdě tyčí hradní věže, ale většina z nich vznikla později.

Stará věž měří přes patnáct metrů a její základ tvoří žulové zdi silné tři metry. Dodnes má původní obranné prvky, včetně svažující se základny, míst zvaných *meurtrièr*, z nichž dopadaly spršky šípů na nepřitele, a převislý parapet s otvory, jimiž létaly kulky nebo vytékala vroucí tekutina na vojáky obléhající hrad. V horních patrech této *logis-tour* neboli rezidentské věže byly obytné komnaty, kuchyň, místnosti pro služebnictvo a latrína, která měla výtok jednou ze zdí. Studna se nacházela uvnitř a zajišťovala dostatečné zásoby vody během útoku či obléhání. V ostatních budovách po

obou stranách hradní věže bydlelo další služebnictvo spolu s posádkou. Samotnou hradní věž tvoří dvě spojené čtverhranné věže a uvnitř jejich masivních zdí se skrývají rafinovaně uspořádané prostory a otvory pro lukostřelce, jež umožňovaly obráncům hradu vcházet z větší komory do menší a střílet šrouby a šípy do volného prostoru. Tato vojenská architektura je němým, nicméně velmi mocným svědectvím o obtížných podmínkách, jež museli snášet feudální šlechtici, když nepřátelská vojska běsnila po celé Normandii a tlupy zlodějů plnily venkov.

Jean očekával, že kromě hradu a půdy v Carrouges zdědí i otcovu kýženou pozici kapitána v Bellême a možná i jeho prestižní post vikomta. Bellême, pevnost vybudovanou v jedenáctém století na kopci asi šedesát kilometrů východně od Carrouges, vlastnili až do roku 1229 Angličané a pak ji po krutém zimním obléhání znovu získali Francouzi. Francouzský panovník věnoval Bellême hrabatům z Perche, která mohla udělovat pozici kapitána této klíčové pevnosti dle vlastního rozhodnutí.

Zatímco Jean čekal na zbytek dědictví, zvýšil své bohatství a pozici uzavřením strategického manželství. Jeho nevěsta, Jeanne de Tilly, byla dcerou bohatého pána ze Chambois, jehož velká čtverhranná pevnost měla zdi silné více než tři metry a byla dvacet sedm metrů vysoká. Jeanne přinesla do manželství část otcovy půdy a peníze, čímž obohatila Jeana a posílila jeho spojení s normandskou šlechtou. A než získal zbytek svého dědictví, dala mu Jeanne dědice – syna, který se narodil někdy koncem sedmdesátých let čtrnáctého století.

Jean IV. a jeho otec věrně sloužili svému pánu, hraběti Robertovi z Perche, jenž zdědil panství v roce 1367. Tento hrabě, čtvrtý syn Karla z Valois, byl příslušníkem francouzské královské rodiny a bratrancem několika králů. Jeho dvůr sídlil v Nogent-le-Retrou, opevněném městě ležícím asi šestnáct kilometrů jihovýchodně od Bellême a starobylého hlavního města Perche. Když se Robert stal v pouhých dvaceti letech hrabětem z Perche, poklekli otec a syn z Carrouges před svým mnohem mladším pánem a vzdali mu čest těmito slovy: „Pane, stal jsem se tvým mužem.“ Poté dostali polibek na tvář a složili slib věrnosti. Celé následující desetiletí prožili na dvoře svého pána, dostávali každoroční renty, pomáhali prosazovat jeho nařízení a řídili se jeho výzvami k boji proti Angličanům.

V roce 1377 ale hrabě Robert náhle ve třiceti letech zemřel, aniž zanechal dědice. Podle feudálního práva přešla správa Robertovy půdy a hradů na jeho pána, krále Karla V., jenž se řídil zvykem a udělil Perche Robertovu staršímu bratrovi, hraběti Pierru z Alençonu. Jean a jeho otec měli v podstatě ze dne na den nového pána, kterému museli vzdát čest, přísahat věrnost a svěřit svůj život a osud z velké části do jeho rukou.

Hrabě Pierre z Alençonu patřil mezi nejbohatší a nejmocnější šlechtice ve Francii. Byl třetím synem Karla z Valois a bratrancem mnoha králů. V roce 1363, v pouhých dvaceti letech, byl spolu s dalšími francouzskými šlechtici poslán jako rukojmí do Anglie, aby bylo zajištěno zaplacení výkupného za krále Jana. Pierre zůstal v Anglii déle než rok a do Francie se vrátil v roce 1364 po smrti krále Jana.